

NAAR DE KAPERS

DYNAMISCH DUINKERKE EN GERUST GRAVELINES

bootjournaal • Naar de kapers

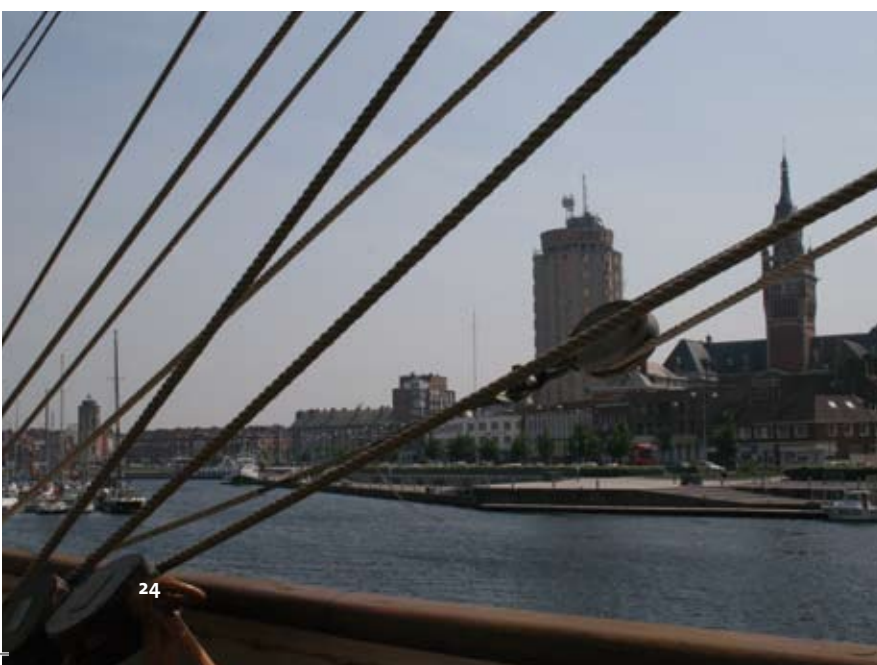
Na Marseille en Le Havre is Duinkerke (70.00 inwoners) momenteel de grootste haven van Frankrijk. Het is overwegend een industriële haven, met de nadruk op staal, olie en petrochemie. Het grootste en meest recente deel ervan strekt zich uit langs de kuststrook. De stad telt drie jachthavens, samen goed voor 655 ligplaatsen. Zowel de Grand Large als het Bassin de la Marine beschikken over sanitair en wasgelegenheid. De Grand Large, die het dichtst bij de zee en het verst van de stad ligt, beschikt tevens over een droge haven van 5.000 m². Het Bassin de la Marine en het Bassin du Commerce – waar ook de toeristische rondvaarten vertrekken – bevinden zich op wandelafstand van het stadscentrum. Het Bassin du Commerce bezit wel een aanlegsteiger (max. lengte 15 m, max. diepgang 5 m) voor stadsbezoeken, maar de 170 ligplaatsen in de haven zelf worden in de eerste plaats op jaarbasis verhuurd. De 'Marine' telt 170 ringen en van de 315 ligplaatsen van de Grand Large zijn er 30 bestemd voor passanten.

De bewoners van Duinkerke en omgeving voelen zich Vlamingen, maar dit gevoel heeft hier, in tegenstelling tot het Belgische Vlaanderen, geen enkele taalkundige betekenis. De meeste oudere bewoners herkennen Nederlands als Nederlands en begrijpen er wel wat van, maar actieve kennis van het Nederlands is erg zeldzaam geworden.

Het commerciële deel van het stadscentrum bestaat grotendeels uit voetgangersgebied. Het telt ongeveer 600 winkels, waarvan een aantal gebundeld in twee grote winkelcentra. De leukste winkels in het stadscentrum zijn deze die voedingspecialiteiten aanbieden. Hun etalages zijn goed herkenbaar. Ze pakken graag uit met de kazen, vleescombinaties en dranken uit het soms vrij verre achterland. Typisch is het potjevleesch. In veel slagerijen of in andere voedingzaken kan je een potje met de juiste mix van ingrediënten kopen. Dit koude gerecht bestaat uit stukjes kip, konijn en rundvlees in gelei. De eerste vermelding ervan dateert uit de veertiende eeuw. Het prijkt op de menukaarten van veel Frans-Vlaamse restaurants, niet alleen hier, maar tot in Lille toe.

De twee grote winkelcentra zijn vooral nuttig voor wie met de wagen Duinkerke bezoekt. Het winkelaanbod is er erg herkenbaar, nagenoeg alle grote ketens zijn er vertegenwoordigd. Beide complexen bieden samen enkele duizenden parkeergelegenheden aan. Gratis! Dit was aanvankelijk niet de bedoeling van de Duitse initiatiefnemers. Aanvankelijk moest je hier betalen voor de parkings.

Dit was echter zo ongewoon voor Duinkerke dat de winkelcentra, toen ze voor het eerst de deuren openden, nauwelijks bezoekers over de vloer kregen. Alleen het aanbieden van gratis parking kon die toestand keren.

Kapers

Duinkerke werd als havenstad pas belangrijk in de late zestiende eeuw, toen de oorlogsomstandigheden Antwerpen, Brugge en soms ook Oostende onbruikbaar maakten voor internationale maritieme operaties. Tijdens de zeventiende eeuw opereerden vanuit Duinkerke kapers, die de Nederlandse zeevaarders het leven wel erg zuur maakten. In 1629 kwam Piet Heyn om het leven tijdens een expeditie tegen de kapers. De kapers werkten met de uitdrukkelijke goedkeuring van hun overheid, eerst de Spaanse, later de Franse. Kapers en reders durfden onderling ook afspraken maken. Zo konden reders de buitgemaakte schepen gewoon terugkopen of, nog eenvoudiger, een vrijbrief kopen.

Jean Bart

De bekendste Duinkerke kaper is Jan Bart of beter Jean Bart (1650-1702). Hij kreeg een hoog standbeeld op het naar hem genoemde plein. In de Sint-Elooierkerk kan je zijn grafsteen zien, maar in het

Havenmuseum is weinig of geen authentiek materiaal over zijn tijd of persoon beschikbaar. Toch is dit museum een absolute aan-rader. Het is gedeeltelijk ondergebracht in een speciaal hiervoor gerenoveerd voormalig tabakmagazijn en gedeeltelijk in een aantal schepen, langs of op de kaai van het Bassin du Commerce. Bruidpaartjes kiezen graag deze locaties als achtergrond voor hun huwelijksfoto's. Het museum is trouwens ook erg kindvriendelijk, met speciale kinderprogramma's. Zelfs verjaardagsfeestjes zijn hier mogelijk. Het herbergt veel scheepsmodellen en geeft een goed beeld van het leven van de 'kleine' scheepvaarders en hun familie tijdens de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. De nadruk ligt niet op de commerciële scheepvaart, maar op de IJslanvisserij. Hoe het leven van een binnenschipper eraan toe gaat kom je te weten aan boord van de *Guilde* (1929). Het lichtschip *Sandettie* (1949) is vooral erg schilderachtig. De eigenlijke blikvanger is de 92 m lange driemaster *Duchesse Anne*, een schoolschip uit 1901. Eigenlijk is het een Duits schoolschip, dat na de Tweede Wereldoorlog als een soort herstelbetaling aan Frankrijk werd afgestaan. De boot werd in 1901 te water gelaten en vaarde tot 1932 vooral langs de Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse kusten. Daarna lag hij tot in 1944 voor anker in Hamburg. In Frankrijk diende hij overwegend als logies voor het personeel en de cadetten van de marine. Daarna werd hij toegewezen aan het vooropgestelde scheepvaartmuseum van Saint-Louis. Dat project kwam niet van de grond en het schip leek stilletjes weg te rotten. De stad Duinkerke kreeg het zeilschip in 1982 in bezit. Daarna werd het grondig gerenoveerd, onder impuls van een speciaal hiervoor opgerichte vereniging.

De historische bekendheid van Duinkerke heeft eveneens te maken met de grootscheepse evacuatie, in 1940 van 340.000 geallieerde manschappen, die door Hitlers troepen waren samengedreven in een kleine zone, naar Engeland. Bij deze 'operatie Dynamo' waren zowat 1.400 vaartuigen van alle mogelijke types en afmetingen betrokken. Het 'Memorial du Souvenir' dat hierin is gewijd is velleer een klassiek herdenkingsmuseum over Wereldoorlog 2, zoals je ze bijvoorbeeld ook in Calais of in de Ardennen vindt.

Belforten

Een mooi uitzicht over stad en haven heb je vanaf het dak van het 58 m hoge belfort. Oorspronkelijk was dit de toren van de Sint-Elooierkerk, maar de grillen van de overwegend militaire geschiedenis van de stad trokken een straat tussen kerk en toren. In de kerkgevel zelf bleven de sporen van de inslagen van 1940 zichtbaar. Duinkerke beschikt nog over een tweede belfort, eigenlijk een toren van het stadhuis (75 m). Die is vrij jong. Hij werd pas in 1901 opgetrokken, in de destijds erg populaire neostijl.

Vanaf de oude stad strekt de haven zich westwaarts uit. In het oosten ligt het residentiële Malo-les-Bains, een bad- en strandplaats die vanaf 1870 tot stand kwam en waarin je heel wat art nouveau-architectuur kan zien. Verderop, tot aan de Belgische grens 15 km verderop, strekken zich de Dunes de Flandre uit, een natuurgebied van 700 hectare. Het is overwegend een wandelgebied en vormt,

voor wie vanuit België komt, een verrassende afwisseling voor de allesbehalve sierlijke lintbebouwing die de Belgische Noordzeekust kenmerkt.

Typisch Vauban

Nabij de monding van de Aa, zowat twintig kilometer ten westen van het dynamische Duinkerke, ligt het verstilde Gravelines. De oude Vlaamse naam, Grevelingen, is in onbruik geraakt. De plaats slaagde er nooit in tot een haven uit te groeien, maar wel tot een belangrijke vestingstad. Zoals bij de meeste Franse en Belgische vestingsteden springt hier de naam van Sébastien Le Prestre (1633-1707), beter bekend als (heer van) Vauban in het oog. Zelfs al hebben ze hun militaire betekenis verloren, de fortificaties van Vauban ogen nog altijd indrukwekkend. In de meeste Vaubansteden vind je ze tegenwoordig terug als een groene wandelzone, los van het stedelijk weefsel. In Gravelines bleef de interactie tussen stad en vesting wel bewaard. Een drietalig (N-F-E) draagbaar audio-apparaat begeleidt je tijdens de wandeling langs de militaire bouwwerken en de vroegere woongelegenheden van het militaire personeel. Het museum in de kazematten staat nog in zijn

kinderschoenen, maar kan in de toekomst aan aantrekkingskracht winnen. Vreemd genoeg is het meest afgewerkte deel ervan, in het voormalige kruutmagazijn, niet gewijd aan de plaatselijke geschiedenis, maar aan de (technische) geschiedenis van tekeningen en prenten. Daarmee mikt het duidelijk op een kleiner, meer specifiek publiek. Maar de wandeling maakt Gravelines al meer dan de moeite waard, vooral omdat niet alleen de meer robuuste, maar ook de 'zachtere' bouwsels er goed bewaard bleven. Het uitzicht op de Aa en de zee zorgen voor meerwaarde.

Naast de wandeling is er de toeristische boottocht, rond de stad. Eigenlijk vaar je langs een enorme brok steen, zonder enige variatie. Maar de combinatie met het weelderige groen en de gladde waterspiegel scheppen een erg ontspannende atmosfeer. Dat hebben ook de hengelaars ontdekt, die langs de oevers hun geluk beproeven. Of komen ze er gewoon ontstressen?

Meer info

Toerisme Duinkerke
Tel. 0033-328.26.27.27
info@duinkerke.fr
www.duinkerke.fr
www.lesdunesdeflandre.fr

Jachthavens Duinkerke
Tel. 0033-328.63.23.00 (Grand Large) en 0033-328.24.58.80 (stadscentrum)
www.dunkerque-marina.com
Havenmuseum Duinkerke
www.museeportuarie.fr

Toerisme Gravelines
Tel. 0033-328.5194.00
gravelines.cote.opale@wanadoo.fr
www.tourisme-gravelines.fr